

GRUNDLAGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2009 rd

Talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av riksdagens arbetsordning

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 november 2009 talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av riksdagens arbetsordning (TKF 2/2009 rd) till grundlagsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- riksdagens generalsekreterare Seppo Tiitinen, riksdagens kansli
- lagstiftningsråd Sten Palmgren, justitieministeriet
- biträdande lagtingsdirektör Marine Holm-Johansson, Ålands lagting
- talman Roger Nordlund, Ålands lagting
- professor Mikael Hidén
- professor Olli Mäenpää.

TALMANSKONFERENSENS FÖRSLAG

Talmanskonferensen föreslår att riksdagens arbetsordning kompletteras med de procedurbestämmelser som krävs på grund av bestämmelserna om de nationella parlamenten i Lissabonfördraget som ska revidera EU-fördragen. I talmanskonferensens förslag ingår bestämmelser om riksdagens procedurer när beslut fattas om att lämna ett motiverat yttrande till EU:s institutioner om åsidosättandet av subsidiaritetsprincipen och att väcka talan vid Europeiska unionens domstol med anledning av att subsidiaritetsprincipen har åsidosatts. Dessutom föreslår talmans-

konferensen med tanke på detta en ny bestämmelse i riksdagens arbetsordning om Ålands lagtings medverkan i subsidiaritetskontrollen. Förslaget innehåller också bestämmelser om hur de initiativ som Europeiska rådet lägger fram på grundval av artikel 48.7 i EU-fördraget ska behandlas i riksdagen. Talmanskonferensen föreslår dessutom att arbetsordningen ändras så att talmanskonferensen får rätt att godkänna allmänna anvisningar för riksdagens företrädare i internationella organ.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till talmanskonferensens förslag och övrig utredning anser utskottet att för-

slaget är behövligt och lämpligt. Utskottet tillstyrker förslaget, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid påpekandet i den allmänna motiveringen (s. 4/II) enligt vilket stora utskottet också kan "be andra parlament ställa sig bakom dess synpunkter". Utskottet menar att det är klart att man endast kan avse ett informellt meddelande till andra nationella parlament i EU-medlemsstaterna om att riksdagen har beslutat lämna ett subsidiaritetsyttrande i något ärende och en eventuell uppmaning till de andra parlamenten att överväga saken. Trots formuleringen i motiveringen är det också klart att det gäller ett yttrande som riksdagen, inte stora utskottet, har lämnat. Stora utskottet kan givetvis också meddela att det har beslutat föreslå att riksdagen ska lämna ett subsidiaritetsyttrande.

På grund av omnämmandet i fördragets subsidiaritetsprotokoll av samråd med de regionala parlament som har lagstiftande befogenheter samt på grund av Ålands självstyrande status är det motiverat att Ålands lagting kopplas till den subsidiaritetskontroll som riksdagen utövar. Talmanskonferensens förslag skapar ett förfarande som garanterar att lagtingets anmärkningar om att subsidiaritetsprincipen har åsidosatts alltid tas upp till behandling i riksdagens stora utskott. Det är också angeläget att man i praktiken ser till att man i enlighet med det som nämns i motiveringen informerar EU-institutionerna om lagtingets ståndpunkt oberoende av om riksdagen beslutar lämna subsidiaritetsyttrande eller inte. Utskottet anser det lämpligt att bestämmelser om Ålands lagtings rätt att delta i subsidiaritetskontrollen tas in både i riksdagens arbetsordning och i självstyrelselagen för Åland. Utskottet har fått uppgift om att en proposition om detta är under beredning.

Initiativ som Europeiska rådet lägger fram på grundval av artikel 48.7 i EU-fördraget ska enligt 32 § 4 mom. i förslaget remitteras till stora utskottet eller utrikesutskottet. Med tanke på den interna konsekvensen i paragrafen bör bestämmelsen kompletteras med att ärendet remitteras till utskottet "för beredning". Grundlagsutskottet har justerat formuleringen i 32 § 4 mom. i enlighet med detta.

Lissabonfördraget träder i kraft den 1 december 2009. De ändringar i riksdagens arbetsordning som Lissabonfördraget för med sig bör lämpligen sättas i kraft så snart som möjligt. Därför har utskottet kompletterat den föreslagna ikraftträdandebestämmelsen så att ändringarna träder i kraft den 15 december 2009. Att ändringarna i arbetsordningen träder i kraft först efter det att fördraget har trätt i kraft hindrar enligt utskottet inte att de förfaranden som avses i förslaget i praktiken tillämpas redan från och med den 1 december 2009.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår grundlagsutskottet

att talmanskonferensens förslag till ändring av riksdagens arbetsordning i övrigt godkänns enligt förslaget, men 32 § 4 mom. och ikraftträdandebestämmelsen med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

32 §

Remittering av ärenden till utskott

(1 mom. som i TKF)

Förslag om stiftande, ändring eller upphävande av grundlag remitteras till grundlagsutskottet för beredning. Regeringens åtgärdsberättelse remitteras till grundlagsutskottet för beredning. Till den del berättelsen gäller utrikes- och säkerhetspolitiken, remitteras den dock till utrikesutskottet. De initiativ från Europeiska rådet som avses i 1 mom. ska remitteras till stora utskottet eller utrikesutskottet *för beredning*.

Detta beslut av riksdagen träder i kraft den
15 december 2009.

Helsingfors den 26 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Heli Järvinen /gröna
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent

Elisabeth Naucélér /sv
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.